C/2024/5658

23.9.2024

LETNO POROČILO NADZORNEGA ODBORA URADA OLAF – 2022

(C/2024/5658)

Člani odbora

Teresa ANJINHO
Predsednica nadzornega odbora urada OLAF
Članica odbora od 23. septembra 2022

Nekdanja namestnica varuha človekovih pravic in neodvisna strokovnjakinja za človekove pravice, Portugalska.

Dušan STERLE
Član odbora od 28. marca 2022

Nekdanji direktor Urada Republike Slovenije za nadzor proračuna, Ministrstvo za finance.

Marita SALGRĀVE
Članica odbora od 23. septembra 2022

Nekdanja članica Sveta in direktorica za revizijo, Vrhovna revizijska institucija, Latvija.

Nekdanja izvršna direktorica Centralne finančne in pogodbene agencije (posredniški organ ESI), Ministrstvo za finance, Latvija.

Angelo Maria QUAGLINI
Članica odbora od 23. septembra 2022

Sodnik Računskega sodišča, Italija.

Thierry CRETIN
Član odbora od 9. septembra 2022

Nekdanji francoski član sodstva (preiskovalni sodnik, namestnik državnega tožilca, glavni tožilec). Nekdanji direktor GD za pravosodje in potrošnike ter GD za migracije in notranje zadeve pri Evropski komisiji.

Predgovor

Po obdobju prilagajanja po popolni prenovi nadzornega odbora leta 2022 je odbor leta 2023 začel poglobljen razmislek o svojih delovnih metodah in delovnem načrtu, prednostnih nalogah in glavnih izzivih, ki jih mora obravnavati v svojem mandatu. Leto sta zaznamovala tudi začetek tekočega dela odbora v zvezi z revidiranimi smernicami urada OLAF o preiskovalnih postopkih in pomemben zaključek prve analize dopolnilnih preiskav, ki jih urad OLAF izvaja od ustanovitve Evropskega javnega tožilstva (EJT).

Po več izmenjavah mnenj med odborom in uradom OLAF, ki so vedno potekale v konstruktivnem duhu, je generalni direktor urada OLAF novembra 2023 v skladu s členom 17(8) uredbe o uradu OLAF odbor uradno zaprosil za pripombe o novih smernicah o preiskovalnih postopkih, ki jih namerava urad OLAF sprejeti leta 2024. Za odbor je revizija smernic o preiskovalnih postopkih zelo pomembna naloga urada OLAF, saj je cilj, da se sprejmejo posodobljene, podrobne, jasne in celovite smernice. V teh smernicah naj bi bili proučeni ves razvoj dogodkov od sprejetja sedanjih smernic o preiskovalnih postopkih, številna priporočila, ki jih je odbor izdal v zadnjih letih, in sodelovanje z EJT v okviru širše strukture EU za boj proti goljufijam.

Ob tem je odbor julija 2023 generalnega direktorja urada OLAF pozval, naj mu predloži seznam vseh dopolnilnih preiskav, ki jih je urad OLAF začel od začetka delovanja EJT, da bi bolje razumel razvijajoče se sodelovanje urada OLAF z EJT. Odbor je decembra 2023 na podlagi seznama 70 dopolnilnih preiskav, ki jih je urad OLAF izvedel od junija 2021, ko je EJT začel delovati, sprejel osnutek mnenja o dopolnilnih preiskavah urada OLAF. Mnenje je bilo nato uradno sprejeto februarja 2024. S tem mnenjem je odbor izvedel prvo poglobljeno analizo več kot 40 zaključenih dopolnilnih preiskav urada OLAF. Odbor je v svojih sklepih pohvalil EJT in urad OLAF za njuna iskrena prizadevanja, da bi bil ta novi mehanizem uspešen v boju proti goljufijam. Iz analize teh primerov sta razvidni zavezanost in strokovnost obeh strani. Odbor je uradu OLAF izdal dve priporočili za okrepitev preglednosti in dobrih upravnih praks pri sodelovanju in izmenjavah z EJT.

Ker se bo pojem dopolnilnih preiskav še naprej razvijal in bo ta razvoj odražal izkušnje, ki jih urad OLAF pridobiva na tem področju, se je odbor odločil, da bo še naprej spremljal dopolnilne preiskave urada OLAF vsako leto. Cilj je zakonodajalcu EU in deležnikom omogočiti dodaten vpogled v izvajanje dopolnilnih preiskav in njihovo vlogo pomembnega orodja pri sodelovanju med glavnima stebroma strukture EU za boj proti goljufijam. Ta spoznanja bodo dragocena za prihodnjo revizijo uredbe o EJT in uredbe o uradu OLAF.

Maja 2023 je odbor sprejel Mnenje št. 1/2023 o predhodnem proračunu urada OLAF za leto 2024. Odbor je bil seznanjen s tem, da je bil proračun pripravljen ob upoštevanju sedanjega večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 in stalnega strogega nadzora, ki ga Komisija izvaja nad vsemi upravnimi odhodki. Po temeljiti analizi in izmenjavi mnenj z uradom OLAF je odbor: (i) opozoril na izjemen pomen ustreznih človeških virov za urad OLAF, da se ohrani visoka raven uspešnosti, (ii) menil, da je predhodni proračun v skladu s sporočenimi potrebami, in (iii) v celoti podprl zahtevo urada OLAF po dodatnih delovnih mestih. Pri tej podpori so se upoštevali zlasti nove strateške naloge, dodeljene uradu OLAF, kot so preiskave in operativna podpora državam članicam v zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost, operativno sodelovanje z EJT, obravnavanje pritožb, vloženih nadzornici za procesna jamstva, in pričakovano sodelovanje urada OLAF v dolgoročnih prizadevanjih za obnovo Ukrajine.

Za leto 2023 je treba omeniti tudi redne stike in srečanja odbora z institucijami EU ter partnerji in deležniki urada OLAF. To je prispevalo k večji prepoznavnosti odbora ter je v duhu sodelovanja pripomoglo k povečanemu pretoku informacij in pridobivanju več povratnih informacij o uspešnosti urada OLAF.

V imenu članov se zahvaljujem generalnemu direktorju urada OLAF za odprto in odkrito izmenjavo mnenj z odborom. Ob tem naj omenim še, da so člani sekretariata, ki delujejo pod vodstvom vodje, odboru zagotavljali dragoceno podporo kljub hudemu pomanjkanju osebja sekretariata leta 2023. V zvezi s tem odbor pozdravlja prizadevanja generalne sekretarke Komisije za zagotovitev, da bo imel sekretariat potrebne človeške vire za podporo odboru in nadzornici za procesna jamstva.

Teresa ANJINHO

Predsednica nadzornega odbora

Kazalo

Stran

Predgovor 2

1. Na kratko o odboru 5

2. Dejavnosti nadzornega odbora v zvezi s spremljanjem 6

2.1 *Spremljanje proračuna in virov urada OLAF: Mnenje št. 1/2023 o predhodnem predlogu proračuna urada OLAF za leto 2024* 6

2.2 *Osnutek mnenja o dopolnilnih preiskavah urada OLAF in EJT* 6

2.3 *Spremljanje trajanja preiskav urada OLAF* 7

2.3.1 *Poročila o preiskavah, ki trajajo več kot 12 mesecev, ki jih je odbor prejel v letu 2023* 8

2.4 *Spremljanje posameznih pritožb, ki jih je odbor predložil uradu OLAF* 9

2.5 *Revizija smernic urada OLAF o preiskovalnih postopkih* 10

3. Sodelovanje 11

3.1 *Sodelovanje z uradom OLAF* 11

3.2 *Odnosi z deležniki* 11

4. Upravljanje in viri 12

4.1 *Delovne metode nadzornega odbora* 12

4.2 *Sekretariat* 12

4.3 *Proračunske zadeve* 12

1. **Na kratko o odboru**

1. Nadzorni odbor Evropskega urada za boj proti goljufijam (OLAF) (v nadaljnjem besedilu: odbor) je neodvisen organ, ustanovljen z Uredbo (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([1]) (v nadaljnjem besedilu: uredba o uradu OLAF), da bi z rednim spremljanjem izvajanja preiskovalne funkcije urada OLAF krepil in zagotavljal njegovo neodvisnost.

2. Odbor sestavlja pet neodvisnih zunanjih strokovnjakov (v nadaljnjem besedilu: člani), ki jih za petletno obdobje soglasno imenujejo Evropski parlament, Svet in Evropska komisija ([2]). Člani so pri opravljanju svoje vloge popolnoma neodvisni in ne smejo zahtevati ali sprejemati navodil od nobene vlade ali institucije, organa, urada ali agencije EU. Odbor pri njegovem delu podpira stalno delujoč sekretariat, ki deluje pod neposredno pristojnostjo odbora, neodvisno od Komisije, urada OLAF ali katerega koli drugega organa. Sekretariat ima ključno vlogo pri olajševanju in podpiranju nalog odbora v zvezi s spremljanjem.

3. Glede na naravo preiskav urada OLAF zoper sklep generalnega direktorja urada OLAF o začetku ali koncu preiskave ni mogoče vložiti pravnih sredstev pri sodiščih EU ([3]). To pomeni, da ima odbor skupaj z nadzornico za procesna jamstva (ki obravnava pritožbe proti uradu OLAF zaradi nespoštovanja procesnih jamstev in pravil, ki se uporabljajo za preiskave ([4])), ključno vlogo kot neodvisen organ, ki sta mu zaupana nadzor in pregled nad tem, kako urad OLAF izvaja svoje preiskave. Odbor ima zato privilegiran položaj, saj s svojo vlogo spremljanja institucijam EU omogoča vpogled v delovanje urada OLAF in zagotavlja, da urad OLAF deluje v mejah zakonitosti in ob upoštevanju veljavnih procesnih jamstev.

4. V skladu z uredbo o uradu OLAF ima odbor trojno vlogo: (i) redno spremljanje preiskovalne funkcije urada OLAF, (ii) zagotavljanje pomoči generalnemu direktorju urada OLAF pri izvrševanju njegovih pristojnosti in (iii) poročanje institucijam EU.

5. Natančneje, z rednim spremljanjem preiskav urada OLAF odbor poskuša zagotoviti:

   (i) da ni zunanjega vmešavanja v preiskovalno funkcijo urada OLAF;

   (ii) da so vse ustrezne odločitve generalnega direktorja sprejete v skladu z načeloma zakonitosti in nepristranskosti ter so skladne z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah in procesnimi jamstvi ([5]).

6. Odbor pri opravljanju svojih nalog: (i) na generalnega direktorja urada OLAF naslavlja **mnenja** in, če je primerno, **priporočila** glede preiskovalnih dejavnosti urada OLAF, trajanja njegovih preiskav in virov, ki jih urad OLAF potrebuje za izvajanje preiskav, ter (ii) oblikuje **pripombe** o osnutku smernic urada OLAF o preiskovalnih postopkih. Odbor z izdajanjem mnenj in priporočil nikoli ne posega v tekoče preiskave.

([1]) Člen 15(2) Uredbe (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. septembra 2013 o preiskavah, ki jih izvaja Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF), ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1073/1999 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (Euratom) št. 1074/1999 (UL L 248, 18.9.2013, str. 1), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU, Euratom) 2016/2030 in Uredbo (EU, Euratom) 2020/2223. Na voljo na https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A02013R0883-20210117.

([2]) Da se ohranijo izkušnje, pridobljene v okviru delovanja odbora, se člani zamenjujejo izmenično, v skladu z uredbo o uradu OLAF.

([3]) Zadeva T-658/17, Stichting Against Child Trafficking/Komisija, ECLI:EU:T:2018:799.

([4]) Glej člen 9a(8) uredbe o uradu OLAF.

([5]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT.

2. **Dejavnosti nadzornega odbora v zvezi s spremljanjem**

2.1 ***Spremljanje proračuna in virov urada OLAF: Mnenje št. 1/2023 o predhodnem predlogu proračuna urada OLAF za leto 2024***

7. Nadzorni odbor urada OLAF vsako leto sprejme mnenje o predhodnem predlogu proračuna urada OLAF, s katerim institucijam EU zagotovi, da predlog proračuna upošteva neodvisnost preiskovalne funkcije urada OLAF. Z mnenjem zagotavlja tudi, da ima urad OLAF na voljo zadostna sredstva za zagotavljanje uspešne in učinkovite medinstitucionalne službe za boj proti goljufijam. Generalni direktor urada OLAF lahko nato to mnenje uporabi pri proračunskem organu in organu EU, odgovornem za razrešnico.

8. Odbor je 31. maja 2023 izdal Mnenje št. 1/2023 o predhodnem predlogu proračuna urada OLAF za leto 2024. V njem je ugotovil, da so v predhodnem proračunu urada OLAF, povečanem za 4,40 %, upoštevane smernice Komisije za nadaljnje varčevalne ukrepe. Izrazil pa je zaskrbljenost zaradi vpliva teh ukrepov na človeške vire urada OLAF in opozoril, da lahko znatno zmanjšanje števila zaposlenih v uradu OLAF onemogoči nadaljnje zaposlovanje usposobljenega in specializiranega osebja na področju preiskav in odvzema premoženjske koristi. Za odbor je pomembno, da ima urad OLAF na voljo dovolj človeških virov, da lahko ohrani visoko raven učinkovitosti, zlasti pri novih nalogah, ki jih je začel opravljati v zvezi s številnimi strateškimi pobudami za Evropsko komisijo. Te pobude vključujejo preiskave in operativno podporo državam članicam glede mehanizma za okrevanje in odpornost, mehanizma pogojevanja s pravno državo, sodelovanja z EJT in obravnavanja pritožb, vloženih nadzornici za procesna jamstva.

9. Odbor je ugotovil še, da so se države članice strinjale, da ustanovitev EJT ne bo imela finančnega vpliva, zato je moral večino finančnih posledic v smislu človeških virov nositi urad OLAF. Urad OLAF naj bi pred januarjem 2023 na EJT prenesel 16 dodatnih delovnih mest (del od skupaj 45 delovnih mest, ki bodo dodeljena za ustanovitev EJT).

10. Glede na navedeno in po analizi utemeljitev zahteve po 16 dodatnih delovnih mestih, ki jo je podal urad OLAF, je odbor izrazil podporo tej zahtevi glede na nove naloge, dodeljene uradu OLAF (mehanizem za okrevanje in odpornost, instrument za Ukrajino, sankcije in pritožbe, vložene nadzornici za procesna jamstva). Ker je urad OLAF leta 2023 na EJT že prenesel 16 svojih delovnih mest, se je njegova zahteva po dodatnih delovnih mestih obravnavala bolj kot ukrep za izravnavo upadanja števila njegovih človeških virov, ne kot neto povečanje teh virov.

2.2 ***Osnutek mnenja o dopolnilnih preiskavah urada OLAF in EJT***

11. V skladu z uredbo o uradu OLAF lahko urad OLAF dopolnjuje dejavnosti EJT, „da se olajša sprejetje varnostnih ukrepov oziroma finančnih, disciplinskih ali upravnih ukrepov“ ([6]).

12. Za boljše in celovito razumevanje splošnega okvira, v katerem urad OLAF izvaja dopolnilne preiskave, je odbor julija 2023 generalnega direktorja urada OLAF pozval, naj mu predloži seznam: (i) vseh dopolnilnih preiskav, ki jih je urad OLAF začel po sprejetju uredbe o EJT, in (ii) informacij o obravnavi teh preiskav. Na podlagi informacij, ki jih je predložil urad OLAF, se je odbor na plenarnem sestanku 20. septembra 2023 odločil, da izda mnenje za podrobno proučitev, kako urad OLAF upošteva ustrezne pravne določbe o dopolnilnih preiskavah in svoje sodelovanje z EJT.

([6]) Člen 12f uredbe o uradu OLAF.

13. Odbor je decembra 2023 sprejel osnutek mnenja, to mnenje je bilo nato po prejemu pripomb urada OLAF uradno sprejeto februarja 2024 ([7]). Odbor je proučil 70 dopolnilnih preiskav, ki jih je urad OLAF izvajal od junija 2021 do novembra 2023 in so bile osredotočene na zaključene dopolnilne preiskave (42 zadev).

14. Odbor je proučil: (i) naravo in raven sodelovanja med zadevnimi evropskimi delegiranimi tožilci in preiskovalci urada OLAF, (ii) reden pretok informacij med obema stranema v tem postopku, (iii) skladnost z veljavnimi pravili in določbami delovnega dogovora, sklenjenega med uradom OLAF in EJT, in (iv) trajanje dopolnilnih preiskav.

15. Ena prvih ugotovitev odbora je bila, da v praksi – če bi EJT med predhodnimi neuradnimi izmenjavami nasprotoval nameri urada OLAF, da začne dopolnilno preiskavo –, urad OLAF v zvezi s tem sploh ne bi podal uradne pisne zahteve. Posledično ne bi bilo nobene uradne sledi o predlogu urada OLAF in razlogih EJT za nasprotovanje zadevnemu predlogu.

16. Odbor je zato menil, da je pomembno, da urad OLAF vedno pripravi uradni pisni predlog, kadar želi začeti dopolnilno preiskavo (v ta namen uporabi obrazce in predloge, o katerih se je že dogovoril z EJT). To zagotavlja: (a) spoštovanje načela preglednosti in (b) učinkovitost nadzornih nalog odbora glede preiskovalne funkcije urada OLAF.

17. Odbor je ugotovil še, da je v 75 % zaključenih primerov dopolnilna preiskava trajala manj kot eno leto (v povprečju osem mesecev). V zelo redkih primerih (10–20 %) je trajala več kot eno leto zaradi objektivnih razlogov, kot je posebno zahtevna narava vprašanj, ki se preiskujejo, vključno z velikim številom vpletenih oseb in/ali držav.

18. Odbor je nazadnje ugotovil še, da je ta mehanizem do zdaj deloval, kot mora, kar prinaša obetavne rezultate za prihodnost. Odbor je čestital EJT in uradu OLAF (ter evropskim delegiranim tožilcem in preiskovalcem urada OLAF, ki so sodelovali v teh zadevah) za prizadevanja, da bi bil ta novi mehanizem uspešen v boju proti goljufijam.

19. Na podlagi zgoraj navedenih ugotovitev je odbor izdal uradu OLAF naslednji dve priporočili. *Prvo*, da za pripravo predloga za začetek dopolnilne preiskave vedno uporabi obrazce in predloge, dogovorjene z EJT, tudi če je EJT urad OLAF že neuradno obvestil, da mu bo nasprotoval. *Drugo*, da zagotovi, da bo ta postopek razviden tudi v smernicah urada OLAF o preiskovalnih postopkih.

20. Odbor bo še naprej vsako leto spremljal dopolnilne preiskave urada OLAF.

2.3 ***Spremljanje trajanja preiskav urada OLAF***

21. V skladu s členom 7(8) uredbe o uradu OLAF mora odbor izvesti analizo posameznega primera preiskave, ki je starejša od 12 mesecev, za zagotovitev, da se preiskave urada OLAF izvajajo neprekinjeno ter v obdobju, ki je sorazmerno z njihovimi okoliščinami in zahtevnostjo.

22. Odbor z rednim spremljanjem trajanja preiskav urada OLAF in razlogov za morebitne nepotrebne zamude preverja, da ne prihaja do zunanjega ali notranjega vmešavanja v nepristransko vodenje preiskav. Dolgotrajne preiskave, ki jih ni mogoče utemeljiti, imajo lahko resne negativne posledice za: (i) procesne pravice zadevne osebe in/ali (ii) nadaljevanje preiskave. Odbor s spremljanjem trajanja preiskav preverja tudi, ali se človeški in finančni viri, dodeljeni uradu OLAF, uporabljajo učinkovito.

([7]) Glej Mnenje št. 1/2024 na naslovu: https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/9017a135-fe82-4471-84fc-eb7030379e3a_en?filename=Opinion%20on%20CI%20-%20non%20confidential%20v.pdf.

23. Odbor je več let posebno pozornost namenjal neprekinjenosti in trajanju preiskav urada OLAF. V zadnjih letih je izrazil pomisleke glede pomanjkanja jasnih in podrobnih določb v smernicah o preiskovalnih postopkih, povezanih z upravljanjem trajanja preiskav urada OLAF. Takšna pravila krepijo pravno varnost, njihov neobstoj pa lahko škoduje zagotavljanju preglednosti postopkov urada OLAF, zlasti za preiskovance.

24. Da bi odbor ustrezno izvajal naloge spremljanja, ki so mu dodeljene z uredbo o uradu OLAF, mora imeti dostop do koristnih, celovitih, zadostnih in pravočasnih informacij. Novi člen 15(1) uredbe o uradu OLAF ([8]) določa, da bi moral odbor imeti dostop do vseh informacij in dokumentov urada OLAF, za katere meni, da so potrebni za izvajanje njegovih nalog spremljanja in nadzora.

25. Trenutni delovni dogovori, ki sta jih sprejela urad OLAF in odbor ([9]), odboru zagotavljajo delni neposredni dostop do informacij, povezanih z zadevami, ki so na voljo in evidentirane v sistemu vodenja zadev urada OLAF. Natančneje, v skladu s členom 13(2) delovnih dogovorov mora imeti odbor poln dostop do odprtih preiskav, ki trajajo več kot 12 mesecev.

26. V zvezi s tem je odbor tako kot vsako leto od urada OLAF prejel informacije o preiskavah, ki trajajo več kot 12 mesecev. Da bi bolje razumel, zakaj nekatere preiskave trajajo dolgo, se je odbor konec leta 2022 odločil, da se bo osredotočil na preiskave urada OLAF, ki trajajo več kot 36 mesecev. Spremljanje teh primerov še poteka. Hkrati odbor še naprej proučuje, kako najbolje zagotoviti, da bo njegovo spremljanje preiskav urada OLAF, ki trajajo več kot 12 mesecev, čim bolj učinkovito in celovito.

2.3.1 *Poročila o preiskavah, ki trajajo več kot 12 mesecev, ki jih je odbor prejel v letu 2023*

27. Če preiskave ni mogoče zaključiti v 12 mesecih od njenega začetka, mora v skladu s členom 7(8) uredbe o uradu OLAF ([10]) generalni direktor urada OLAF po poteku teh 12 mesecev in nato vsakih šest mesecev uradno poročati odboru. V teh poročilih urad OLAF navede razloge, zakaj preiskava ostaja odprta, ter po potrebi ([11]) popravne ukrepe, ki jih je treba sprejeti za pospešitev preiskav, in pričakovani časovni okvir za njihovo dokončanje.

28. Odbor je leta 2023 od urada OLAF prejel 620 poročil v zvezi s 404 tekočimi posameznimi preiskavami, ki so trajale več kot 12 mesecev. 53,47 % sporočenih zadev je trajalo več kot 24 mesecev (slika 1). Razčlenitev preiskav urada OLAF po sektorjih je predstavljena na sliki 2.

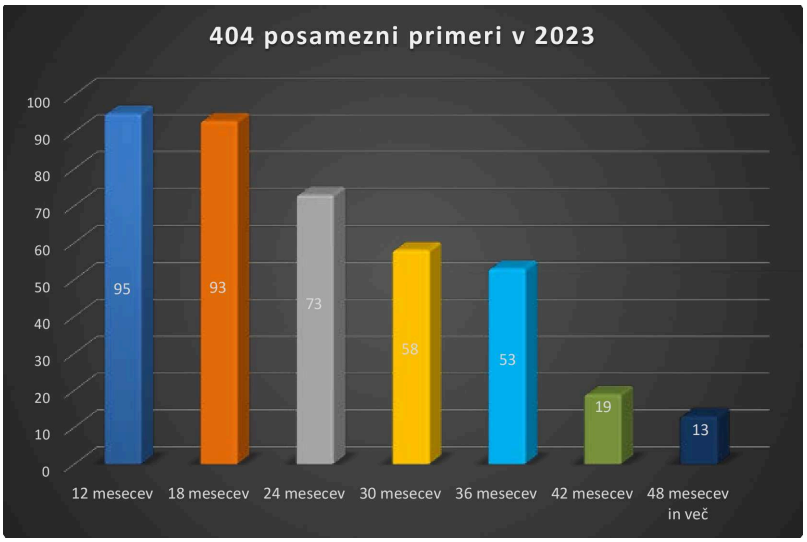
([8]) Kot je bila spremenjena z Uredbo (EU, Euratom) 2020/2223 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. decembra 2020 o spremembi Uredbe (EU, Euratom) št. 883/2013 glede sodelovanja z Evropskim javnim tožilstvom in učinkovitosti preiskav Evropskega urada za boj proti goljufijam (UL L 437, 28.12.2020, str. 49).

([9]) Delovni dogovori med uradom OLAF in nadzornim odborom urada OLAF: https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/system/files/2021-10/OLAF%20SC%20WA%20signed.pdf.pdf.

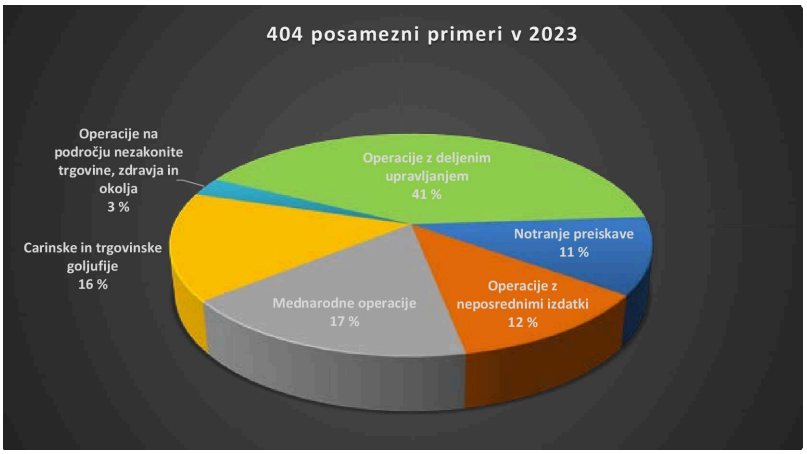
([10]) Člen 7(8) Uredbe (EU, Euratom) št. 883/2013 določa: „Če preiskave ni mogoče zaključiti v 12 mesecih od njenega začetka, generalni direktor po poteku teh 12 mesecev in nato vsakih šest mesecev poroča nadzornemu odboru, pri čemer navede razloge in po potrebi predvidene popravne ukrepe za pospešitev preiskave."

([11]) Besedilo „po potrebi" je bilo besedilu člena 7(8) uredbe o uradu OLAF dodano z Uredbo (EU, Euratom) 2020/2223 o spremembi.

Slika 1

Slika 2

2.4 *Spremljanje posameznih pritožb, ki jih je odbor predložil uradu OLAF*

29. Tako kot vsako leto je odbor prejel polletna poročila in ustrezne dokumente o posameznih pritožbah, ki jih je obravnaval urad OLAF. Leta 2023 je generalni direktor odbor obvestil, da je urad OLAF obravnaval skupno tri pritožbe. Generalni direktor je zagotovil tudi pregled pritožb, ki jih je obravnaval evropski varuh človekovih pravic. Urad OLAF je zagotovil samodejni dostop do ustreznih zadev v sistemu urada OLAF za vodenje zadev, ki vsebuje vse ustrezne dokumente in informacije ([12]). Odbor je bil osredotočen na tri pritožbe, ki jih je urad OLAF neposredno obravnaval v letu 2023 (eno pritožbo je vložila priča, dve pa osebi, ki sta bili vpleteni v preiskave urada OLAF).

30. V prvi pritožbi, ki jo je vložila priča, je pritožnik trdil, da urad OLAF preiskave ni izvedel v razumnem roku. Urad OLAF je v svojem odgovoru pritožniku trdil, da veljavna pravila niso bila kršena ter da je urad OLAF preiskavo izvajal neprekinjeno in v razumnem roku. Odbor ugotavlja, da je urad OLAF pritožniku zagotovil zadostna pojasnila, s katerimi je upravičil trajanje preiskave. Urad OLAF se je skliceval zlasti na zapletenost zadeve, njeno občutljivo naravo, obseg zbranih informacij in številne izvedene preiskovalne dejavnosti. Odbor ugotavlja, da je ista priča pritožbo glede trajanja preiskave vložila tudi pri evropskem varuhu človekovih pravic in da varuh človekovih pravic ni našel razlogov za začetek preiskave o domnevnem dolgotrajnem trajanju preiskave urada OLAF.

([12]) V skladu s členom 6(2) delovnih dogovorov med uradom OLAF in nadzornim odborom.

31. V okviru druge pritožbe, ki jo je obravnaval urad OLAF, je zadevna oseba od njega zahtevala, naj zaradi pristranskosti pri vodenju preiskave zamenja vodilnega preiskovalca. Po negativnem odgovoru urada OLAF je zadevna oseba vložila pritožbo pri nadzornici za procesna jamstva. Ta zadeva je zdaj v obravnavi pri nadzornici.

32. V zadnji pritožbi je zadevna oseba navedla naslednje obtožbe proti uradu OLAF: (i) OLAF je kršil člen 9(4) uredbe o uradu OLAF, saj pritožniku pred zaključkom preiskave ni dal možnosti, da bi predložil pripombe o dejstvih, ki se nanašajo nanj, in (ii) urad OLAF je kršil člen 10(3b) uredbe o uradu OLAF, saj zadevni osebi ni omogočil dostopa do končnega poročila o zadevi. Generalni direktor se je na podlagi člena 9(4) uredbe o uradu OLAF in potrebe po ohranitvi zaupnosti preiskave odločil odložiti pravico zadevne osebe, da predloži pripombe na povzetek dejstev (pravica do izjave). Odbor ugotavlja, da je urad OLAF ravnal v skladu z veljavnimi pravili in postopki ter da je bila njegova odločitev utemeljena s potrebo po ohranitvi zaupnosti preiskave.

33. Odbor ugotavlja še, da je urad OLAF v vseh zgoraj navedenih pritožbah vsem pritožnikom zagotovil zadostna pojasnila in ravnal v skladu s svojo obveznostjo iz člena 41(2), točka (c), Listine Evropske unije o temeljnih pravicah o „obveznosti uprave, da svoje odločitve obrazloži“.

2.5 *Revizija smernic urada OLAF o preiskovalnih postopkih*

34. Po pregledu Uredbe (EU, Euratom) št. 883/2013 o uradu OLAF z Uredbo (EU, Euratom) 2020/2223 o spremembi se je urad OLAF odločil spremeniti obstoječe smernice o preiskovalnih postopkih, da bi nove določbe uredbe prenesel v nove notranje smernice ter vzpostavil jasen in skladen okvir za vse preiskovalne, podporne in usklajevalne dejavnosti. Urad OLAF je odboru pojasnil, da je ta postopek pregleda potekal v dveh ločenih fazah.

35. V prvi fazi je bil pregled omejen na to, kar je bilo nujno potrebno za uskladitev smernic o preiskovalnih postopkih s spremembami, uvedenimi z Uredbo 2020/2223, in začetek delovanja EJT. Ta faza je bila zaključena, nove smernice o preiskovalnih postopkih pa so začele veljati 11. oktobra 2021. Odbor je v svojih pripombah o pregledu smernic o preiskovalnih postopkih, ki jih je generalnemu direktorju urada OLAF predložil 17. avgusta 2022, pojasnil, da bo mnenje o revidiranih smernicah o preiskovalnih postopkih izdal šele, ko bo druga faza postopka pregleda dokončno zaključena ([13]).

36. Urad OLAF je konec junija 2023 zaključil drugo fazo pregleda, osnutek smernic o preiskovalnih postopkih pa je bil nato predložen nadzornemu odboru, da poda svoje uradne pripombe ([14]). V okviru tega uradnega posvetovanja je med uradom OLAF in odborom v obdobju poročanja potekala konstruktivna zgodnja izmenjava mnenj. Cilj te izmenjave je bil odboru omogočiti, da generalnemu direktorju urada OLAF pomaga pri opravljanju nalog ([15]).

37. Zaradi te izmenjave sta se odbor in urad OLAF večkrat sestala in izmenjala mnenja o vsebini prihodnjih smernic o preiskovalnih postopkih. Odbor je temeljito proučil nekatere specifične določbe in 28. julija 2023 generalnemu direktorju urada OLAF poslal obvestilo, v katerem je predstavil svoja predhodna stališča o nekaterih pomembnih vprašanjih, vključno z ravnjo podrobnosti, ki bi jih morale vsebovati smernice o preiskovalnih postopkih, in njihovo strukturo.

38. Urad OLAF je 24. novembra 2023 predložil revidirano končno različico osnutka smernic o preiskovalnih postopkih. Odbor namerava svoje pripombe o osnutku smernic o preiskovalnih postopkih predložiti v letu 2024.

([13]) Zadnji stavek člena 17(8) uredbe o uradu OLAF.

([14]) Ugotovitve odbora o osnutku novih smernic o preiskovalnih postopkih so obravnavane v osnutku mnenja odbora, ki bo sprejet v prihodnjih tednih.

([15]) Glej uvodno izjavo 37 uredbe o uradu OLAF.

3. **Sodelovanje**

3.1 ***Sodelovanje z uradom OLAF***

39. Odbor je v letu 2023 utrdil plodno sodelovanje z uradom OLAF z vzdrževanjem odprtega in smiselnega dialoga z njegovim generalnim direktorjem.

40. Pri tem je nadaljeval prakso, da na svoje redne mesečne sestanke povabi tudi generalnega direktorja urada OLAF in njegovo osebje, da bi razpravljali in bili obveščeni o vseh zadevah, pomembnih za delo odbora in urada OLAF. Člani odbora in sekretariata so imeli tudi uradne in neuradne sestanke z vodstvom in osebjem urada OLAF v okviru priprave dela odbora.

41. Urad OLAF je na teh sestankih in izmenjavah obvestil odbor o številnih ovirah, s katerimi se srečuje pri preiskavah, ki vključujejo člane nekaterih institucij, in preiskavah domnevnega nadlegovanja v institucijah, organih, uradih in agencijah EU. Odbor se je zdaj odločil, da bo proučil ti dve vprašanji in o njiju v letu 2024 izdal mnenje.

42. Odbor je v skladu z uredbo o uradu OLAF in uveljavljenimi delovnimi praksami od urada OLAF prejel naslednja poročila: (i) poročila o preiskavah, ki trajajo več kot 12 mesecev, (ii) poročila o priporočilih, ki jih je urad OLAF izdal od 1. oktobra 2013 in niso bila upoštevana in za katera je urad OLAF od zadevnih organov prejel odgovore v okviru letnega spremljanja za leto 2022, odbor pa jih je prejel 8. junija 2023, (iii) poročila o pritožbah, vloženih pri uradu OLAF, o procesnih jamstvih v tekočih preiskavah urada OLAF, (iv) poročila o zadevah, v katerih so bile informacije poslane nacionalnim pravosodnim organom, in (v) poročila o odložitvah v skladu s členom 4(6) uredbe o uradu OLAF.

3.2 ***Odnosi z deležniki***

43. Odbor je odgovoren institucijam, ki so imenovale njegove člane, hkrati pa ima vlogo partnerja v dialogu z institucijami EU. Institucijam EU poroča o svojih dejavnostih, na njihovo zahtevo lahko izda mnenja, pripravlja poročila o preiskovalnih zadevah in izmenjuje mnenja z njimi na politični ravni ([16]).

44. Odbor meni, da je pomembno ohranjati reden stik z institucijami EU ter partnerji in deležniki urada OLAF, da bi se izboljšal pretok informacij in pridobile povratne informacije o učinkovitosti urada OLAF. Odbor in njegov sekretariat sta bila v rednih stikih: (i) s komisarjem za proračun in upravo, pristojnim za urad OLAF (udeležba na plenarnem sestanku odbora 16. maja 2023); (ii) z generalno sekretarko Komisije (udeležba na plenarnem sestanku odbora 14. novembra 2023), (iii) z Odborom Evropskega parlamenta za proračunski nadzor (CONT) (predsednik je 27. junija 2023 predstavil letno poročilo odbora za leto 2022, 20. septembra 2023 pa je potekala predstavitev vseh članov nadzornega odbora) in (iv) z delovnimi skupinami Sveta za boj proti goljufijam (predsednik je 21. junija 2023 predstavil poročilo za leto 2022). Poročevalec službe za usklajevanje boja proti goljufijam (AFCOS) je dejavno sodeloval na 10. seji AFCOS v Vilni (Litva) (18.–19. oktober 2023).

45. Nadzornica za procesna jamstva je bila povabljena na plenarni sestanek odbora 21. septembra 2023, na katerem je predstavila svoje poročilo o dejavnostih za leto 2022.

([16]) Člen 15(1) Uredbe (EU, Euratom) št. 883/2013: „Nadzorni odbor generalnemu direktorju pošilja mnenja in, kadar je to primerno, priporočila, med drugim glede virov, ki jih Urad potrebuje za uresničevanje svoje preiskovalne funkcije, prednostnih preiskovalnih nalog Urada in trajanja preiskav. Ta mnenja lahko pripravlja na lastno pobudo, **na zahtevo generalnega direktorja ali na zahtevo institucije, organa, urada ali agencije**, pri čemer pa ne posega v izvajanje potekajočih preiskav. […]
[…] Institucije, organi, uradi ali agencije prejmejo izvod mnenj, izdanih na podlagi tretjega pododstavka."

46. Odbor je sodeloval tudi na letni medinstitucionalni izmenjavi mnenj o uradu OLAF, ki je potekala 25. oktobra 2023. Odbor je dejavno sodeloval na navedenem srečanju in zlasti poudaril pomen zagotavljanja tesnega sodelovanja med uradom OLAF na eni strani ter Evropskim javnim tožilstvom, Eurojustom, Europolom in Evropskim računskim sodiščem na drugi strani. Poudaril je, da je to sodelovanje ključni element v boju proti goljufijam, ki vključujejo finančne interese EU v Ukrajini, in za učinkovitost sankcij, ki jih je EU že uvedla proti tretjim državam.

47. Odbor je Komisiji nadalje pomagal pri izbirnih postopkih za imenovanje visokih uradnikov v urad OLAF. Člani odbora pa so se udeležili sestankov posvetovalnega odbora Komisije za imenovanja.

4. **Upravljanje in viri**

4.1 ***Delovne metode nadzornega odbora***

48. Leta 2023 je imel odbor 12 plenarnih sestankov, bodisi v hibridni obliki bodisi v celoti po spletu ([17]). Za vsako pomembno vprašanje, ki je bilo proučeno, je imenoval poročevalca. Poročevalci so v sodelovanju s sekretariatom pripravili osnutke poročil za razpravo na plenarnih sestankih. Poleg tega so se predsednik, poročevalci in člani sekretariata redno sestajali, da bi obravnavali posamezna vprašanja.

4.2 ***Sekretariat***

49. V letu 2023 je sekretariat še naprej podpiral člane odbora pri učinkovitem izvajanju nalog in s tem krepil neodvisnost urada OLAF. Novembra 2023 je odbor z generalno sekretarko izmenjal mnenja o pomanjkanju virov za sekretariat. Ti viri so potrebni za podporo nadzornemu odboru in nadzornici za procesna jamstva ter za ohranitev potrebne ločitve nalog med obema organoma. Odbor je poudaril, da je bila njegova zmožnost opravljanja nalog v letu 2023 močno okrnjena zaradi pomanjkanja osebja sekretariata, ki je sodeloval tudi pri zagotavljanju upoštevanja rokov, naloženih nadzornici za procesna jamstva za obravnavo pritožb zoper urad OLAF. Zato je odbor generalno sekretarko pozval, naj sprejme in izvede potrebne organizacijske ukrepe, s katerimi bo sekretariatu zagotovil ustrezne človeške vire za podporo odboru pri njegovi vlogi. Sekretariat je tako kot preostanek Komisije v letu 2023 še naprej deloval hibridno, pri čemer je združeval delo na kraju samem in delo na daljavo, ter izvajal delovni program, kot je bilo dogovorjeno z nadzornim odborom.

50. Sekretariat še naprej upravno spada (od marca 2017) pod Urad Evropske komisije za vodenje in plačevanje posameznih pravic (PMO), čeprav deluje na ločenem varnostnem območju v prostorih urada OLAF. Nadzorni odbor je v preteklosti že večkrat izrazil dvome o tem, ali je „hibridna“ povezava njegovega sekretariata s PMO najprimernejša lokacija.

51. Odbor ponavlja svoje stališče, da bi glede na vsakodnevne stike sekretariata z osebjem urada OLAF zaradi stalnih nalog spremljanja, ki jih izvaja odbor, primeren prostor na varnostnem območju urada OLAF sekretariatu omogočil učinkovitejše delo.

4.3 ***Proračunske zadeve***

52. Proračun odbora za leto 2023 je znašal 200 000 EUR. Dejanski znesek, izplačan do konca leta 2023, je znašal 179 241,67 EUR, kar je približno 90 % skupnega zneska.

53. Odredbodajalec na podlagi nadaljnjega prenosa pooblastil, pristojen za odhodke, je direktor PMO.

([17]) Od januarja do decembra 2023.